

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1258
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/676
Başvuran : İ.B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Kütahya E Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : Parmakören Mah. Cezaevi Sok. No:1 Merkez/KÜTAHYA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Ceza infaz kurumunun başvuranın sağlığı açısından gerek duyduğu ve tıbbi amaçla kullandığı malzemeleri kendisinden alması ile başvuranın etkili şikâyet hakkından faydalanamaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Ceza infaz kurumuna yerleştirilmesinin akabinde hemoroid hastalığının başladığını ve tedavisinin devam etmekte olduğunu,

b. Hastalığı sebebiyle koğuş sandalyelerine oturamadığından Kurum kantininden minder satın aldığını fakat satın aldığı minderin malzemesinin ince olması nedeniyle kantinden ikinci bir minder daha satın aldığını,

c. Koğuş aramaları sırasında minderin kendisinden alındığını, ertesi günlerde bu minderin infaz personeline kullanıldığına şahit olduğunu, konu hakkında Kurum Müdürü, İnfaz Koruma Başmemurluğu ve İdare ve Gözlem Kuruluna dilekçeler yazmasına rağmen kendisine herhangi bir dönüş yapılmadığını,

ç. Koğuşunda gerçekleştirilen ikinci aramada, bu kez de revir doktorunun kendisi için yazdırdığı kulak tıkaçlarının elinden alındığını, konuyla ilgili olarak Kurum Müdürüyle görüşme yaptığında Müdürün kendisine kulak tıkaçlarını revir biriminden tekrar yazdırması gerektiğini aktardığını ve buna ilişkin de İdare ve Gözlem Kuruluna dilekçe yazdığını,

d. Kurum psikoloğu ile gerçekleştirdiği bireysel görüşmede; anılan süreçlere ilişkin İdare ve Gözlem Kuruluna herhangi bir dilekçesinin ulaşmadığı bilgisini edindiğini iddia etmiştir.

3. Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Kurum personelinin başvuranın koğuşunda gerçekleştirdiği 25/10/2021 tarihli kısmi aramada sandalye üzerinde şişkin bir minder görüldüğü ve başvurana minderin neden şeklinin ve formunun değiştirildiğinin sorulduğunda ise başvuranın “Hemoroid rahatsızlığı dolayısıyla kantinden aldığı minderleri elyaflarla şişirdiği” cevabını verdiği,

b. Bahsedilen minder her ne kadar kantininden alınmış olsa da başvuran tarafından iki veya üç minderin elyafi birleştirilmek suretiyle daha şişkin bir minder haline getirildiği ve bu durumun kurum içine sokulması yasak olan malzemelerin saklanması kolaylaştıracağı ve koğuş aramalarını zorlaştıracağı,

c. Güvenlik gerekçeleri nedeniyle arama personeli tarafından başvuranın minderi alınarak başvurana "Hemoroid hastalığı dolayısıyla revir birimine dilekçe yazması halinde tek parça süngerden oluşan veya silikondan oluşan minder temin edilebileceği" bilgisinin verildiği,

ç. Akabinde başvuranın "madem bu minderi depoya kaldıracaksınız depoda boşuna durmasın çöpe atın ben de rahatsızlığım için revire başvurup rapor alarak tek parça minder alayım" dediği ve konu hakkında yapılan idari soruşturma geçiren personelin ifadelerinde de bu durumun sabit olduğu,

d. Arama sonrasında başvuranın mindерinin çöp çıkış kapısına götürüldüğü ve bu alana bırakıldığı, kaloriferhanede çalışan H.H.B.'un çöpe atılmak üzere çöp kapısının önünde bekletilen başvurana ait minder görüp mindere yazık olmasın düşüncesi ile bu minderi aldığı ve çalıştığı alanda kullanmaya başladığının tespit edildiği,

e. Başvuranın kulaç tıkaçları ile ilgili Kurum doktoru tarafından kulaç tıkaçı verildiğine ilişkin herhangi bir raporunun bulunmadığı, nitekim yapılan koğuş aramalarında da kulaç tıkaçına rastlanılmadığı, dolayısıyla bu malzemenin kurum personeli tarafınca başvurandan alınmadığı, ancak başvuranın sağlık sorunlarından dolayı kulak tıkaçı ihtiyacı mevcut ise Kurum doktoru tarafından raporlanması halinde ücretinin ödenmesi koşuluyla bu ekipmanın başvurana temin edilebileceği belirtilmiştir.

4. Muhataptan alınan yazılı görüş başvurana iletilerek yazılı görüşü istenmiş ancak başvuran muhatabın cevabi yazısına ilişkin görüşünü Kurumumuza sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir. Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 43'üncü maddesine göre; özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları Yönetmelik'te yer alan düzenlemeler doğrultusunda incelenmektedir.

7. Mezkur Yönetmelik'in 65'inci maddesinde "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir*" hükmü bulunmaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, Kurumun insan haklarını korumak ve geliştirmek, kişilerin eşit muamele görme hakkını güvence altına almak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığı önlemek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal

önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere faaliyet yürüteceğini ve bu kapsamda başvuru üzerine veya resen incelemeler yapabileceğini hüküm altına almaktadır.

9. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'in 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi kötü muamele yasağının mutlak mahiyetine bir istisna öngörmemiştir. AİHS'in 15'inci maddesindeki düzenlemede de kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisnaya yer verilmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Selmouni/Fransa B.No: 25803/94, 28/7/1999, para.95).

10. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele kapsamında değerlendirilebilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda ele alınmalıdır (Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK) 2.Genel Rapor, Hapsedilme, 1992, para.44).

11. İncelemeye konu olayda başvuran; koğuş aramaları sırasında sağlık koşulları için gerekli olan minderinin elinden aldığını, akabinde bu minderin Kurum personeli tarafından kullanıldığına şahit olduğunu, konuya ilişkin Kuruma yazdığı dilekçelere ise bir dönüş yapılmadığını, yaşanan bu sürecin sonrasında İdare tarafından kulak tıkaçlarının da kendisinden alındığını iddia etmiştir. Başvuran tarafından muhataba yöneltilen iddiaların, beş aşamalı şekilde değerlendirme konusu yapılmasına kanaat getirilmiştir. Bunlar sırasıyla “1) başvuranın sağlık sorunları dolayısıyla kullanmakta olduğu minderinin alınmasının mevzuata uygunluğu, 2) somut başvuruda yaşananlar neticesinde sağlık hakkına bağlantılı olarak kötü muamele yasağının ihlal edilip edilmediği, 3) başvurandan alınan minderin Kurum personeli tarafından kullanılmaya devam edilmesinin mevzuata uygunluğu, 4) başvuranın kulak tıkaçlarının elinden alınması ile 5) başvuranın konuya ilişkin yazdığı dilekçelere cevap verilmemesi” hususlarını içermektedir.

12. Başvuran, Kuruma yerleştirilmesinden sonra Hemoroid hastalığının başladığını, hastalığı sebebiyle koğuş sandalyelerine oturabilmek için Kurum kantininden minder satın aldığını fakat satın aldığı minderin malzemesinin ince olması nedeniyle kantinden ikinci bir minder daha satın aldığını ve koğuş aramalarında bu minderin kendisinden alındığını belirtmiştir. Muhatap ise; her ne kadar kantinden alınsa da bahsedilen minderin iki veya üç minderin elyafi birleştirilmek suretiyle daha şişkin bir minder haline getirildiği anlaşıldığını ve böylesi bir durumun da Kurum içine sokulması yasak olan malzemelerin saklanması kolaylaştıracağını ve koğuş aramalarını zorlaştıracağını, dolayısıyla başvuranın minderinin arama personeli tarafından başvurandan alındığını ifade etmiştir.

13. Muhatap tarafından gönderilen yazılı görüşün ekindeki fotoğraflardan başvuranın minderinin kantinde satılan orijinal minderlere göre farklılık taşıdığı, bu minderin içi elyafı şişirilerek yüksekliğinin yaklaşık üç-dört kat artırıldığı görülmektedir. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesi “*Ceza infaz kurumu işyurdu yönetim kurulunca kantinde satışına karar verilen, bu Yönetmelikte sayılmayan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen eşyaların stok oluşturmayacak şekilde koğuş, oda ve eklentilerde bulundurulmasına izin verilebilir*” hükmü kapsamında ceza infaz kurumu idarelerinin, güvenliği tehlikeye sokacak eşyaları koğuşlarda bulundurulmasını engelleyebilir. Bu nedenle somut olaydaki, muhatabın eylemi ve gerekçesinin makul ve mevzuata uygun olduğu değerlendirilmiştir.

14. Diğer taraftan, idarenin “başvuranın kullandığı minder alması” eyleminin, sağlık hakkıyla bağlantılı şekilde kötü muamele yasağına aykırı olup olmadığı ele alınması gerekmektedir. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’in 12’nci maddesi uyarınca mahpuslar tarafından kullanılan eşyaların sağlık malzemesi olarak değerlendirilebilmesi için “hekim raporuyla belgelendirilme koşulu” aranmaktadır. Başvuru dilekçesinde, revir biriminden hastalık nedeniyle silikon yahut başka malzemedan yapılmış medikal minder talep edildiğine dair bir bilgi verilmemiştir. Bunun yanında, muhatap yazılı görüşünde de; “başvuranın revir birimine dilekçe yazarak muayene olması halinde kendisine tek parçadan oluşan medikal minder temin edilebileceği” konusunda başvuranın bilgilendirildiği ifade edilmiştir. Somut başvuruda, başvuranın asıl şikâyetinin kendi imkanları ile yaptığı minder elinden alınması olduğu anlaşılmakta olup başvuru dosyası ve eklerinde, revir birimine medikal minder için talepte bulunulduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, somut başvuruda sağlık hakkı ile bağlantılı olarak kötü muamele yasağı ihlaline dair bir değerlendirme yapılmasına gerek duyulmamıştır.

15. Başvurandan alınan minder akabinde Kurum personeli tarafından kullanıldığı iddiasının ise; TİHEK’in kötü muamele yasağına yönelik gerçekleştireceği incelemenin kapsamı dışında kaldığı, bu olayın cezaevi personelinin idari ve cezai sorumluluğu bağlamında ilgili makamlarca incelenmesi gerektiği kanaati bulunmaktadır. Nitekim başvuru dosyası ve eklerinde, anılan eylemi gerçekleştiren personel hakkında idari soruşturma yürütüldüğü bilgisi de yer almaktadır.

16. Muhatap, başvuranın kulak tıkaçlarının kendisinden alındığı iddiasının gerçekliği yansıtmadığını ve revirde gerçekleştirilecek muayene sonrasında gerek duyulması ve ücretinin başvuran tarafından karşılanması koşuluyla kulak tıkacı ekipmanının başvurana temin edilebileceğini belirtmiştir. Başvuru dosyası incelendiğinde, başvuranın söz konusu iddiasına ve revir biriminden kulak tıkacı talep edildiğine ilişkin somut bir belgenin bulunmadığı anlaşılmıştır.

17. Bunlara ek olarak, başvuran tarafından yaşadığı süreç hakkında Kuruma iletilen dilekçelere cevap verilmediği iddia edilmiştir. BM Nelson Mandela Kuralları uyarınca; her talep veya şikâyet hemen ele alınır ve yanıtlanır. Eğer; talep veya şikâyet reddedilir veya makul bir süre içinde yanıtlanmazsa, şikâyetçi şikâyetini yargısal ya da diğer bir merci önüne götürme hakkına sahiptir. Mahpusların işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da ceza iddiaları, derhal ele alınır ve bağımsız bir ulusal makam tarafından hızlı ve tarafsız şekilde yürütülen bir soruşturma başlatılır (Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları, Nelson Mandela Kuralları, 57. Kural). Mahpuslar, içeriğe ilişkin sansür uygulanmaksızın, cezaevi müdürüne veya ceza infaz sistemi içerisindeki başka bir makama, adli makamlara veya inceleme ve temyiz yetkisine sahip başka bir bağımsız makama talep veya şikâyette bulunma imkânına sahip olmalıdırlar (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Cezaevi Kuralları, 70/1. Kural). Somut başvuruda, başvuranın "dilekçelerine cevap verilmediği iddialarına" yönelik makul şüphenin ötesinde kanaat oluşturabilecek bir delilin başvuru dosyasına sunulmadığı görülmektedir.

18. Sonuç olarak, başvuru konusu uygulamanın meşru bir amaca yönelik ve mevzuata uygun şekilde gerçekleştirildiği, başvuranın etkili şikâyet yollarının kullanımına yönelik iddiasının ise makul şüphe şartını karşılamadığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

V.KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye